

Višje sodišče v Ljubljani

Civilni oddelek

VSL Sodba in sklep I Cp 1506/2018

ECLI:SI:VSLJ:2018:I.CP.1506.2018

Evidenčna

številka: **VSL00028381**

Datum

odločbe: 21.11.2018

Senat, sodnik

posameznik: Polona Marjetič Zemljič (preds.), Katarina Marolt Kuret (poroč.), Barbara Krpač Ulaga

Področje: CIVILNO PROCESNO PRAVO - OBLIGACIJSKO PRAVO - POGODBENO PRAVO - PRAVO
EVROPSKE UNIJE - VARSTVO POTROŠNIKOV

kredit - kredit v CHF - kreditna pogodba - potrošniška kreditna pogodba - potrošniška hipotekarna kreditna pogodba - kreditna pogodba v CHF - dolgoročni kredit v CHF - posojilo v tuji valuti - valutna klavzula - valutno tveganje - sprememba vrednosti tečaja tuje valute - pojasnilna dolžnost - pojasnilna dolžnost banke - obseg pojasnilne dolžnosti - opustitev pojasnilne dolžnosti - informacijska dolžnost banke - profesionalna skrbnost - ničnost pogodbe - pravni interes - dajatveni denarni zahtevak - zmanjšanje tožbenega zahtevka - pogodbeni pogoji - nejasni pogodbeni pogoji - predmet pogodbe - nepoštenost predmeta pogodbe - nepošteni pogodbeni pogoji - nepošteni pogoji v potrošniških pogodbah - jezikovna nejasnost določil - znatno neravnotežje v pogodbenih pravicah in obveznostih strank - slaba vera banke - dobrovernost - merilo povprečnega potrošnika - dokaz z zaslišanjem prič - zavrnitev dokaznega predloga z zaslišanjem prič -

Institut: dokazni predlog - dokazno breme

Jedro

Bistvo tožnikovih trditev je, da banka tožniku ni dovolj jasno oziroma v zadostni meri pojasnila, kaj pomeni valutna klavzula za višino tožnikovih obveznosti v času izpolnjevanja pogodbe, če in kako se bodo te spreminjale, kakšna so pričakovanja glede spremenljivosti obveznosti na podlagi informacij, ki jih je banka v danem trenutku imela glede predvidene višine spremenljivosti tečajnega razmerja CHF proti EUR; da je torej določene informacije tožniku zamolčala oziroma da mu je povedala premalo. Tudi, če bi predlagane priče potrdile vse te navedbe tožnika, to na zaključek sodišča, da je toženka z informacijami, ki jih tožniku je dala in ki jih je pokazal dokazni postopek, svojo pojasnilno dolžnost v obravnavanem primeru ustrezno opravila, ne bi v ničemer vplivalo. Glede na to, da je sodišče izhajalo iz tožnikovih trditev in njegove izpovedbe, pri čemer tožnik v pritožbi konkretno ne graja dokazne ocene glede pojasnilne dolžnosti, ki mu je bila dana (zavzema se zgolj za to, da bi mu morala banka razkriti več, kot mu je),

je pravilno zaključilo, da bi bilo dodatno zasliševanje prič – glede tožbenih trditev, ki jim sledi – nepotrebno. Sodišče dokazov namreč ne izvaja v pojasnjevalne namene, pač pa zgolj zato, da se potrdijo ali izpodbijejo navedbe strank.

Tožniku je bil pred sklenitvijo kreditne pogodbe predočen graf o nihanju tečaja CHF/EUR za zadnjih nekaj let. Že na podlagi tega prikaza, ki je kazal tako padec kot rast CHF, se je moral in mogel zavedati, da ni realno pričakovanje, da bi v naslednjih 20 oziroma 15 letih (kar je bila doba dogovorjenega vračila kredita) vrednost CHF v razmerju do EUR ostala enaka ali zgolj padala, in sicer neodvisno od monetarne politike švicarske centralne banke, torej četudi ta ne bi sprejela ukrepov, ki so imeli na tečaj največji vpliv. Življenjsko verjetno in razumljivo je, da je tožnik sicer upal, da do večjih sprememb tečajev v njegovo škodo ne bo prišlo. Tudi po oceni pritožbenega sodišča pa se je tožnik mogel zavedati, da je tveganje realno in da se lahko v (relativno dolgi) dobi odplačevanja kredita kadarkoli uresniči oziroma, da se v določeni meri najbrž celo bo uresničilo, kar se je naposled, približno sedem let po sklenjeni kreditni pogodbi (od leta 2008 do 2015), tudi res zgodilo. Izrecno je bil tožnik tudi opozorjen, da lahko pride do nihanj vrednosti tečaja CHF proti EUR v času trajanja pogodbe, toženka oziroma njeni uslužbenci pa mu na noben način (ne pisno, ne ustno na razgovorih) niso zagotavljali, da bo takšno (trenutno) stanje trajalo vnaprej in da ne bo nikakršnih sprememb, kar v pritožbi ni prerekano.

Izrek

I. Pritožba se zavrne in se odločba sodišča prve stopnje v izpodbijanem delu potrdi.

II. Odločitev o pritožbenih stroških se pridrži za končno odločbo.

Obrazložitev

1. Sodišče prve stopnje je z izpodbijano delno sodbo zavrnilo primarni tožbeni zahtevek v delu, ki se je glasil na ugotovitev ničnosti notarskega zapisa kreditne pogodbe in sporazuma o zavarovanju denarne terjatve (točka I./1. izreka izpodbijane sodbe). Posledično je zavrnilo tudi zahtevek za ugotovitev neveljavnosti in izbris vknjižene hipoteke (točka I./3. izreka izpodbijane sodbe). S sklepom je zavrglo tožbo glede primarnega tožbenega zahtevka v preostalem delu (točka 2. tožbenega zahtevka), v katerem je tožnik uveljavljal zahtevek na plačilo svoje denarne obveznosti do toženke (točka I. izreka izpodbijanega sklepa), ter odločitev o podrejenem tožbenem zahtevku pridržalo do pravnomočnosti izpodbijane odločbe (točka II. izpodbijanega sklepa), odločitev o pravnih stroških postopka pa do končne odločbe (točka III. izpodbijanega sklepa).

2. Zoper sodbo in sklep o delnem zavrženju tožbe (I. točka sklepa) tožnik vlaga pritožbo zaradi bistvenih kršitev določb pravnega postopka, zmotne in nepopolne ugotovitve dejanskega stanja in zmotne uporabe materialnega prava. Predlaga razveljavitev izpodbijane odločbe in vrnitev zadeve sodišču prve stopnje v novo sojenje.

Bistvo obsežne pritožbe je v navedbah, da je bilo toženki ob sklepanju kreditne pogodbe znano, da bo prišlo do padca vrednosti domače valute proti CHF, zaradi česar je imel tožnik kljub nižjim obrestnim meram izgubo, banka pa

na drugi strani ni prevzela nobenega tveganja. Sodišču očita, da je napačno ugotovilo in presodilo, da je bila pojasnilna dolžnost banke ustrezno izpolnjena in tožnik v zadostni meri seznanjen s pogodbenimi pogoji in posledicami sklenitve predmetne kreditne pogodbe.

Uvodoma izpodbija stališče sodišča prve stopnje, da nima pravnega interesa za dajatveni denarni zahtevek zoper samega sebe. Izpodbijani sklep o tem nima razlogov, zato je podana bistvena kršitev določb pravnega postopka iz 14. točke drugega odstavka 339. člena ZPP¹. Sodišče prve stopnje bi moralo odločiti tudi o (privilegirani) spremembi tožbe, saj je zaradi okoliščin, nastalih po vložitvi tožbe, dolg tožnika do toženke manjši.

Sodišču nadalje očita, da mu je onemogočilo dokazovanje relevantnih dejstev s tem, ko je kot nepotreben zavrnilo dokazni predlog za zaslišanje s strani tožnika predlaganih prič. Stališče sodišča, da siceršnja praksa toženke glede svetovanja strankam ob sklepanju kreditnih pogodb v drugih primerih z dokaznega vidika ni relevantna, je nelogično in arbitrarno. Te priče bi lahko potrdile usklajeno poslovno politiko banke in način svetovanja strankam v posameznih primerih z enako vsebino, kot jo je zatrjeval tožnik. Toženka tudi ni zatrjevala, da v tožnikovem primeru ni šlo za običajen način izpolnjevanja informacijske dolžnosti, ki bi odstopal od ostalih primerov, kar je potrdila tudi tožnikova priča A. A. Dalje očita, da je sodišče napačno interpretiralo reklamni material toženke, ki vsebuje zagotovilo o minimalnem valutnem tveganju, kar pomeni varen kredit. Upoštevajoč reklamni letak in temu skladno izpovedbo tožnika se je dokazno breme glede morebitnega dokazovanja drugačne vsebine informacij, pojasnil in zagotovil, ki so bile tožniku podane s strani toženke, prevalilo nanjo. V zvezi s tem (med drugim) še izpostavlja, da toženka ni predlagala zaslišanja svojega referenta, ki je sodeloval pri sklenitvi kreditne pogodbe s tožnikom. Dokazna ocena je neprepričljiva, sodišče pa je s takšnim ravnanjem tožniku odreklo možnost dokazovanja v okviru pravice do poštenega sojenja in ni sledilo metodološkemu napotku proste presoje dokazov iz 8. člena ZPP, kar predstavlja bistveno kršitev določb pravnega postopka iz 8. oziroma 14. točke drugega odstavka 339. člena ZPP ter ustavne pravice do poštenega sodnega postopka in enakega varstva pravic iz 22. člena URS².

Meni, da potrošnikov ni mogoče varovati glede na njihove individualne lastnosti, saj pravna ureditev varstva potrošnikov izhaja iz standarda povprečnega potrošnika in se v zvezi s tem sklicuje na Direktivo 2005/29/ES z dne 12. 5. 2005 o nepoštenih poslovnih praksah podjetij v razmerju do potrošnikov na notranjem trgu. Pristop sodišča, kolikor izhaja iz osebnih lastnosti tožnika, je zato napačen. Ob tem je tudi prezrlo, da je imel tožnik ob sklepanju kreditne pogodbe bistveno nižjo izobrazbo od sedanje.

Opozarja na sodno prakso sodišča EU, zlasti na stališča, dana v obsegu obvezne razlage prava EU v sodbi C-186/16. Trdi, da vsebina izjave kreditojemalca z dne 26. 5. 2008 ne more zadostiti razlagi prava EU, kot jo je podalo Sodišče EU, saj ne vsebuje opozorila o možnosti velike deprecije zakonitega plačilnega sredstva države članice, kjer ima posojiljemalec stalno prebivališče. Poleg tega je zavajajoča, ker pri povprečnem potrošniku objektivno gledano lahko ustvari prepričanje, da tveganje ni zelo visoko in se lahko izravna v eno ali drugo smer, kot je izpovedal tudi tožnik, da mu je bilo zagotovljeno s strani referenta toženke.

Izpodbija osrednjo presojo ničnosti kreditne pogodbe in napada izhodiščno tezo sodišča prve stopnje, da je potrošnik moral vedeti za možna valutna tveganja, toženka pa kot banka in strokovnjak na finančnem področju gibanja tečajev tega ni mogla natančno predvideti. Sodišče prve stopnje se je zadovoljilo zgolj s hipotezo o nepredvidljivosti natančnega gibanja tečajev, ne da bi pri tem opravilo skrbno dokazno presojo listinskih dokazov. Navaja, da je bilo toženki glede na opozorila Banke Slovenije (BS) v času sklepanja pogodbe znano, da bo prišlo do negativnega gibanja valutnega tečaja v škodo EUR. Tveganost za toženko je bila tako samo navidezna. Iz Poročila o finančni stabilnosti BS iz junija 2005 izhaja, da valutno tveganje za banke ne predstavlja večjega tveganja, za komitente bank pa je lahko izpostavljenost zelo velika, saj je v prihodnosti mogoče pričakovati apreciacijo tečaja (CHF). Logično in razumno je predvidevati, da povprečen potrošnik ob seznanjenosti s tem dokumentom nikoli ne bi sklenil kreditne pogodbe, kot je obravnavana. V danem primeru tečajne spremembe, do katerih je prišlo v začetku leta 2015, za presojo znatnega neravnotežja niso ključne in so poudarki sodišča prve stopnje v tej smeri napačni. Očitno nesorazmerje pogodbenih obveznosti naj bi obstajalo že v času sklepanja kreditne pogodbe, ki za toženko zato ni bila aleatorna (tvegana). Védenje toženke o gibanju tečaja CHF/EUR oziroma spremembi valutnega razmerja v času sklepanja pogodbe izhaja tudi iz različnih člankov oziroma prispevkov, na katere se tožnik v pritožbi sklicuje in povzema njihovo vsebino. Opozarja na pravne posledice nepoštenega pogodbenega pogoja in primernost ničnostne sankcije.

Vztraja na stališču, da bi potrošnik moral imeti več informacij v obliki simulacij različnih variant tečajnega gibanja, o čemer je podajal obsežne navedbe, na katere ni bilo odgovorjeno. Toženka je kot strokovnjakinja na finančnem področju gibanje tečajev v preteklosti nedvomno dobro poznala, pa o tem ni poučila tožnika.

Dodaja še, da je argument sodišča prve stopnje glede možnosti pretvorbe (konverzije) kredita sila šibek, saj slednja ne more služiti izravnavi tveganja, ker jo je z vidika povprečnega potrošnika mogoče uporabiti šele, ko pride do tečajnih razlik in posledice že dokončno nastanejo, tedaj pa je prepozno, ker je izguba že gotovo dejstvo. Do konverzije bi lahko prišlo le v primeru, če bi s tem toženka soglašala, in po tem, ko bi do tečajnih sprememb že prišlo.

3. Toženka je na pritožbo odgovorila in predlagala njeno zavrnitev.

4. Pritožba ni utemeljena.

5. V tej zadevi je višje sodišče enkrat že odločalo. S sklepom I Cp 517/2017 z dne 6. 9. 2017 je razveljavilo tedaj izpodbijano sodbo Okrožnega sodišča v Ljubljani P 1655/2015-I ter zadevo vrnilo sodišču prve stopnje v novo sojenje. Pritožbeno sodišče je že tedaj nakazalo, da se z materialnopravnimi izhodišči prvostopenjskega sodišča sicer strinja, da pa je preuranjen zaključek, da je toženka svojo pojasnilno dolžnost v celoti izpolnila.

6. V ponovljenem sojenju je sodišče prve stopnje dopolnilo dokazni postopek, ocenilo vse pravno relevantne dokaze in ugotovilo vsa pravno pomembna dejstva ter nanje pravilno uporabilo materialno pravo in sprejelo materialnopravno pravilno odločitev, pri tem pa tudi ni storilo nobenih kršitev določb postopka.

7. V obravnavani zadevi med pravnima strankama ni sporno, da je tožnik s kreditno pogodbo pridobil namenski stanovanjski kredit v znesku 100.328,40 CHF, z rokom vračila v 180 mesečnih anuitetah, ter da je kredit v evrski protivrednosti po referenčnem tečaju Evropske centralne banke na dan 5. 6. 2008 znašal 62.560,58 EUR. Referenčna obrestna mera za ta kredit je znašala 6 mesečni CHF libor plus 1,75 % letno in je bila spremenljiva ter vezana na 6 mesečni CHF. Efektivna obrestna mera je znašala 4,81 %, njen izračun pa je bil podrobneje urejen v 5. členu kreditne pogodbe. Pogodbeni stranki sta dogovorili način zavarovanja kredita s hipoteko in pravico kreditojemalca do konverzije kredita iz CHF v EUR pod izrecno dogovorjenimi pogoji. Nadalje sta se dogovorili, da se kot osnova za porabo kredita, vračilo, obračun in plačevanje pogodbenih ali zamudnih obresti upošteva evrska protivrednost CHF po referenčnem tečaju Evropske centralne banke, veljavnem na dan plačila obveznosti.

8. Tožnik je primarno zahteval ugotovitev ničnosti Kreditne pogodbe št. 000 z dne 5. 6. 2008 v pisni obliki in Kreditne pogodbe št. 000,³ ki je bila skupaj s Sporazumom o zavarovanju denarne terjatve na podlagi neposredno izvršljivega notarskega zapisa po 142. členu SPZ⁴ sklenjena v obliki notarskega zapisa opr. št. SV 000/08 z dne 13. 6. 2008. Razlog za ničnost pogodbe naj bi bilo pomanjkanje dopustne pravne podlage ter nasprotovanje pogodbe morali in prisilnim predpisom. Tožnik je trdil, da je toženka kršila pojasnilno oziroma informacijsko dolžnost, ker mu ob sklenitvi pogodbe informacij ni posredovala na takšen način, da bi lahko razumel vsa tveganja in bodoče obremenitve, ki izhajajo iz sklenjene kreditne pogodbe. Izpostavila naj bi zgolj nižjo obrestno mero pri kreditih v švicarskih frankih in kredit predstavila kot zelo ugoden. Toženki je očital, da je bila s tveganji seznanjena, vendar je ustvarila vtis, da gre za varen kredit in pri tem izkoristila nevednost tožnika.

Glede pravnega interesa tožnika za dajatveni zahtevek

9. Pritožbeno sodišče uvodoma pritruje sodišču prve stopnje, da tožnik ne more imeti interesa za dajatveni tožbeni zahtevek zoper samega sebe, kot je poudarilo že v razveljavitvenem sklepu I Cp 517/2017. Sodišče prve stopnje je zato tožbo v tem delu (2. točka tožbenega zahtevka) skladno s prvim odstavkom 274. člena ZPP pravilno zavrglo. O tem se je izreklo tudi že Vrhovno sodišče v zadevi II Ips 195/2018 z dne 25. 10. 2018, kjer je pojasnilo, da je že na prvi pogled očitno, da ugoditev dajatvenemu zahtevku, kakršnega je postavil tudi tožnik v obravnavanem primeru, za tožnike ne bi pomenila (nikakršne) pravne koristi. Izpodbijani sklep ima glede tega zadostne razloge, zato zatrjevana kršitev iz 14. točke drugega odstavka 339. člena ZPP ni podana. Ob tem je Vrhovno sodišče še dodalo, da bi bilo načelo dispozitivnosti prekršeno, če bi sodišče v primerih zahtevkov iz sinalagmatskih (vzajemnih) pogodb tožnika obsodilo na protidajatev, ne da bi toženec to uveljavljal z ustrezno nasprotno tožbo. Poleg tega je treba tožniku pojasniti, da lahko svojo obveznost vedno izpolni tudi prostovoljno, ne le na podlagi sodne odločbe.

10. Pritožbene navedbe glede zahtevane spremembe 2. točke primarnega (in podrednega) tožbenega zahtevka se tako izkažejo kot nerelevantne, tudi sicer pa pritožnik v pritožbi zmotno vztraja na stališču, da gre za privilegirano spremembo tožbe po 186. členu ZPP. Z znižanjem dajatvenega denarnega tožbenega zahtevka gre namreč za situacijo, predvideno v tretjem odstavku 184. člena ZPP, v skladu s katerim tožba ni spremenjena, če tožeča stranka zmanjša tožbeni zahtevek.⁵

Glede osrednje presoje ničnosti kreditne pogodbe, jasnosti in razumljivosti ter poštenosti pogodbenih pogojev in obsega pojasnilne dolžnosti banke

11. Sodišče prve stopnje je pri presoji vprašanja, ali je banka tožniku v predpogodbenem postopku ponudila vse relevantne podatke, da je mogel sprejeti informirano odločitev, da prevzema v izpolnitev prav take pogodbene pogoje, kot so zapisani v obravnavani kreditni pogodbi, izhajalo iz določil ZPotK⁶, OZ⁷, evropske Direktive 93/13/EGS o nedovoljenih pogojih v potrošniških pogodbah⁸ in določb ZVPot⁹, ki je navedeno direktivo prenesel v slovenski pravni red. Upoštevalo je tudi sodno prakso Sodišča EU, posebej zadevi C-26/13 (Kásler) in C-186/16 (Andriuciu), in zaključilo, da je toženka svojo pojasnilno dolžnost ustrezno izpolnila.

12. Materialnopravna izhodišča za presoji ničnosti kreditnih pogodb, sklenjenih v tuji valuti, je Vrhovno sodišče začrtalo že v sklepu opr. št. II Ips 201/2017 z dne 7. 5. 2018 in potrdilo v nedavnih odločbah opr. št. II Ips 137/2018 in II Ips 195/2018 z dne 25. 10. 2018 ter II Ips 141/2017 z dne 18. 10. 2018. V navedenih odločbah je zapisalo, da je v skladu z Direktivo 93/13/EGS, določbe katere so bile implementirane v slovenski ZVPot, presoja nepoštenosti glavnega predmeta pogodbe mogoča le, če je bil ta določen nejasno. Šele če se izkaže, da banka potrošniku ni dala ustreznih pojasnil (torej če ni pravilno izpolnila svoje pojasnilne dolžnosti), in zato pogodbenih določb ni moč šteti za jasne in razumljive, je mogoča tudi presoja nepoštenosti glavnega predmeta pogodbe. V okviru slednje je treba predvsem presoditi, ali je banka ravnala v dobri veri ter obstoj morebitnega znatnega neravnotežja pred pravicami in obveznostmi strank. Šele ugotovitev o nepoštenosti pogodbenega določila namreč vodi do pravne posledice ničnosti tega določila in/ali celotne pogodbe. Namen izrecnega določila o ničnostni sankciji je, naj potrošniki zaradi nepoštenih pogojev ne trpijo nikakršnih negativnih posledic in naj jih takšni pogoji ne zavezujejo. Če pa se izkaže, da gre zaradi pomanjkljive izpolnitve pojasnilne dolžnosti (le) za nejasno določilo, ki ga ni mogoče opredeliti za nepoštenega (ker slaba vera banke ali obstoj znatnega neravnotežja med pravicami in obveznostmi strank ni izkazana), posledica kršitve pojasnilne dolžnosti ne more biti ničnost kreditne pogodbe oziroma njenega spornega določila.

13. Vrhovno sodišče je v svojih odločbah povzelo kriterije v zvezi z obsegom pojasnilne dolžnosti bank, ki jih je sprejelo že Sodišče EU. Sodišče EU v teh primerih bankam nalaga, da mora biti kreditojemalec ne le seznanjen z možnostjo zvišanja ali znižanja vrednosti tuje valute, v kateri mora odplačevati kredit, temveč mora imeti tudi možnosti za oceno potencialno znatnih ekonomskih posledic pogodbenega pogoja ter njegovega vpliva na prevzete finančne obveznosti, torej na skupne stroške kredita. Biti mora obveščen, da prevzema valutno tveganje, ki ga bo ob devalvaciji valute, v kateri prejema dohodke, morda težko nosil. To med drugim pomeni pregledno pojasnjeno konkretno delovanje mehanizma, v katerega spada zadevni pogoj ter, če je to primerno, povezavo med tem mehanizmom in mehanizmom, določenim z drugimi pogoji, na podlagi česar lahko potrošnik z natančnimi in razumljivimi merili presodi, kakšne so ekonomske posledice, ki iz tega izhajajo zanj. Pri tem je treba upoštevati ne le vsebino same pogodbe, temveč vse oglase in informacije, ki so bile potrošniku posredovane v okviru pogajanj.¹⁰

14. Pritožnik ne nasprotuje ugotovitvam sodišča prve stopnje, da je sporna kreditna pogodba povsem jasno in natančno opredeljevala število dogovorjenih mesečnih obrokov, datume zapadlosti obrokov, način preračuna vsakega posameznega obroka po referenčnem tečaju ECB na dan plačila ter višino in način izračuna referenčne

obrestne mere. Pogodba je pisna in vsebuje tudi druge obvezne sestavine v smislu 7. člena ZPotK, veljavnega v času sklenitve pogodbe. Tožnik v pritožbi vztraja na stališču, da ga toženka ni seznanila s tem, kako veliko tveganje prevzema s sklenitvijo takšne pogodbe, kar pomeni opustitev njene pojasnilne dolžnosti. Jedro pritožbenih (kot tudi tožbenih) navedb je mogoče strniti v očitek, da toženka tožniku ni posredovala informacij, da bi bilo mogoče tekom izpolnjevanja pogodbenih obveznosti (odplačevanja kredita) predvideti, da se tečajno razmerje CHF/EUR lahko spremeni za tako pomembno razliko v primerjavi z razmerjem CHF/EUR, kot je veljalo v trenutku sklenitve pogodbe, in da je banka vedela, da lahko pride do tako velike spremembe valutnega razmerja, pa je to tožniku zamolčala in ga prepričala v ugodnost pogodbenih pogojev s poudarjanjem trenutno veljavnega tečajnega razmerja in ugodno obrestno mero oziroma zavajajočim oglaševanjem. Osrednji del pritožbenih očitkov je tako usmerjen v nepravilnost presoje jasnosti in razumljivosti pogodbenih pogojev oziroma neustrezno opravljeno pojasnilno dolžnost banke.

15. Sodišče prve stopnje je v okviru presoje jasnosti in razumljivosti pogodbene določbe o tem, kaj predstavlja valutna klavzula, upoštevalo njeno slovnično jasnost in razumljivost, kot tudi jasnost in razumljivost izjave kreditorejmalca z dne 26. 5. 2008 (priloga A5) o seznanjenosti s pomenom tveganja, ki lahko nastopi zaradi nihanja tečaja in/ali nihanja referenčne obrestne mere, kar se odraža v zvišanju ali znižanju mesečne anuitete, ki jo je tožnik podpisal poleg pogodbe¹¹. Pri tem je pravilno ugotavljalo in presojalo tudi druge okoliščine ob sklepanju pogodbe, ki (ni)so vplivale na seznanjenost tožnika s pomenom spornega pogodbenega pogoja. Ugotovilo je, da je imel tožnik pred sklenitvijo kreditne pogodbe na banki več pogovorov oziroma razgovorov glede tveganj, ki jih prinašata valutna klavzula in spremenljiva referenčna obrestna mera. Ob pogovorih mu je bilo pojasnjeno trenutno tečajno razmerje, po katerem tečaju se bo v času odplačevanja kredita odplačevala medsebojna obveznost, od svetovalca je prejel tudi graf gibanja tečajnega razmerja valute CHF proti EUR v preteklih letih (priloga A10). Pojasnjeno mu je bilo, kakšno je pričakovanje banke na podlagi trenutnih razmer tečaja, kaj vpliva na oblikovanje obrestne mere, kaj je spremenljivi in kaj fiksni del obresti. Predložen mu je bil anuitetni načrt odplačevanja, ki je temeljil na trenutnem tečajnem razmerju, toženka pa je tožnika o spremembi mesečne anuitete redno obveščala (priloge B25 do B39). Sodišče prve stopnje je kot pomemben kriterij upoštevalo tudi tožnikove pretekle izkušnje v zvezi z obračunavanjem višine vsakomesečne anuitete s strani banke v takšnem primeru, saj je imel tožnik že pred obravnavanim kreditom prav tako sklenjen gotovinski kredit z valutno klavzulo v CHF. Kot ne nepomembno okoliščino je štelo tudi dejstvo, da je tožnik kot diplomirani ekonomist in zaposlen kot notranji revizor nedvomno (dobro) razumel pomen valutnega tveganja. Tudi po presoji pritožbenega sodišča v konkretnem primeru z vidika razumevanja pojasnil, danih s strani banke, navedenega ne gre zanemariti. Očitek sodišču, da potrošnikov ni mogoče varovati glede na njihove individualne lastnosti, saj pravna ureditev varstva potrošnikov izhaja iz standarda povprečnega potrošnika, ni utemeljen, saj iz obrazložitve izpodbijane odločbe¹² izhaja, da je sodišče prve stopnje pravilno izhajalo iz standarda povprečno skrbnega potrošnika, ob tem pa ugotovilo, da temu tožnik prav gotovo ustreza, da pa ga celo presega. Navedeno ne pomeni, da je bil tožnik izvzet iz sistema varstva potrošnikov oziroma da je bil obseg ali način pojasnilne dolžnosti banke zaradi njegovih osebnih značilnosti kaj manjši oziroma drugačen. Banka je namreč dolžna pojasnilno dolžnost opraviti v vsakem primeru, in sicer v obsegu, ki se zahteva za standard povprečnega potrošnika (celo, če ima kreditorejmalec že sam višjo raven strokovnega znanja). Gre zgolj za (še eno) okoliščino, ki jo je sodišče pravilno upoštevalo v okviru presoje jasnosti in razumljivosti informacij, ki jih je banka tožniku razkrila. Pravilno in logično je

sklepanje prvostopenjskega sodišča, da je osebi z izobrazbo ekonomske smeri že v osnovi (brez kompleksnejših pojasnjevanj, kar pa ne pomeni, da teh tožnik v konkretnem primeru ni bil deležen) bolj jasen pomen (ekonomskih) pojmov, kot so gibanje tečajev, dejavniki, ki nanj vplivajo, valutna klavzula in drugih, ne izhaja pa iz obrazložitve, da banka zaradi tega svoje pojasnilne dolžnosti ni opravila na enak način, kot bi to storila v razmerju do potrošnika, ki v tej smeri ne bi bil strokovno izobražen. Sodišče je zato, kar izhaja tudi iz tožnikovega zaslišanja, pravilno zaključilo, da je bilo tožniku še kako dobro znano, da tečajji niso fiksni, temveč nihajo. Na podlagi njegovega zaslišanja je poleg tega ugotovilo, da se je tožnik zanimal tako za kredit z valutno klavzulo, kakor tudi za EUR-ski kredit, da se je ob pogovorih pred sklenitvijo obravnavane pogodbe pri bančnem svetovalcu pozanimal, kaj se lahko zgodi ob nihanju tečaja, tekom izpolnjevanja pogodbe pa je večkrat prišel na banko in se pozanimal, ali je primerno, da zaprosi za spremembo pogodbe v EUR-sko, kar vse tudi po oceni pritožbenega sodišča nedvomno kaže na to, da se je zavedal tveganja z valutno klavzulo. Zato je povsem logičen tudi nadaljnji sklep sodišča prve stopnje, da je tožnik tako od informacij, ki jih je prejel od toženke, kakor tudi iz lastnega znanja in izkušenj poznal vse tiste okoliščine, ki so (bile) potrebne za ozaveščeno privolitev v sklenitev kreditne pogodbe, kot jo je sklenil.

16. Na podlagi zaslišanja uslužbenca banke, priče B. B., je sodišče ovrglo tezo tožnika, da so banke kovale dobičke iz naslova trženja kreditov z valutno klavzulo v CHF oziroma da je dobiček banke temeljil na sklepanju kreditnih poslov z valutno klavzulo. Slednji je pojasnil, da banka svoj dobiček ustvarja iz pribitka k obrestnim meram in svojo izpostavljenost tečajnim gibanjem regulira dnevno preko politike zaprte bilance. Priča A. A. je zaslišan izpovedal, da svetovalci banke niso preferirali kreditov z valutno klavzulo CHF/EUR, da so vedno morali ponuditi tudi kredit v domači valuti, kar je v konkretnem primeru potrdil tudi tožnik sam, in da so bili tedensko opozarjani, da morajo strankam pojasniti pomen preračuna v tujo valuto, kakšna je obrestna mera in kako lahko spremljajo gibanje tečajev.

17. Ta dokazna ocena je jasno in razumno utemeljena. Pritožba sodišču prve stopnje neutemeljeno očita, da mu je bilo dokazovanje toženkine poslovne politike v relevantnem času onemogočeno z zavrnitvijo dokaznega predloga za zaslihanje drugih toženkinih kreditojemalcev. Sodišče prve stopnje je tak dokaz zavrnilo kot nepotreben, z obrazložitvijo, da svetovanje v drugih primerih naj ne bi bilo pomembno za ugotovitev dejstva, kako je toženka tožniku svetovala v konkretnem primeru.

Posebej glede kršitve pravice do izjave zaradi zavrnitve dokaznega predloga za zaslihanje drugih toženkinih kreditojemalcev

18. Pritožbeno sodišče uvodoma ocenjuje, da je pritožba v tem delu povsem pavšalna, saj niti ne substancira, kaj konkretno glede obsega pojasnilne dolžnosti naj bi posamezne priče (ki jih že v samem dokaznem predlogu tožnik ustrezno ne identificira oziroma dokaznega predloga ne substancira) pravno pomembnega povedale oziroma katerim tožnikovim trditvam naj sodišče ne bi sledilo, pa bi priče to lahko potrdile. Iz izpodbijane odločbe namreč ne izhaja, da sodišče prve stopnje tožniku ni verjelo. Bistvo tožnikovih trditvev je, kot že rečeno, da banka tožniku ni dovolj jasno oziroma v zadostni meri pojasnila, kaj pomeni valutna klavzula za višino tožnikovih obveznosti v času izpolnjevanja pogodbe, če in kako se bodo te spreminjale, kakšna so pričakovanja glede spremenljivosti obveznosti na podlagi informacij, ki jih je banka v danem trenutku imela glede predvidene višine spremenljivosti tečajnega razmerja CHF

proti EUR; da je torej določene informacije tožniku zamolčala oziroma da mu je povedala premalo. Tudi, če bi predlagane priče potrdile vse te navedbe tožnika, pa to na zaključek sodišča, da je toženka z informacijami, ki jih tožniku je dala in ki jih je pokazal dokazni postopek, svojo pojasnilno dolžnost v obravnavanem primeru ustrezno opravila, ne bi v ničemer vplivalo. Glede na to, da je sodišče izhajalo iz tožnikovih trditev in njegove izpovedbe, pri čemer tožnik v pritožbi konkretno ne graja dokazne ocene glede pojasnilne dolžnosti, ki mu je bila dana (zavzema se zgolj za to, da bi mu morala banka razkriti več, kot mu je), je pravilno zaključilo, da bi bilo dodatno zasliševanje prič – glede tožbenih trditev, ki jim sledi – nepotrebno. Sodišče dokazov namreč ne izvaja v pojasnjevalne namene, pač pa zgolj zato, da se potrdijo ali izpodbijejo navedbe strank.

19. Pravilno je tudi stališče sodišča prve stopnje, da prič, ki pri konkretnem poslu niso sodelovale, okoliščin o konkretnih razgovorih, posvetih in sami vsebini pogodbe med pravnima strankama ne bi mogle v ničemer razjasniti. Pritožnik ima sicer prav, da bi bile izpovedbe prič, ki so bile kot stranke udeležene v podobnih poslih, lahko indic o tem, kako je toženka poslovala sicer, na splošno, in zato tudi v konkretnem primeru. A glede na zgoraj obrazloženo bi zaslišanje takšnih (indičnih) prič pomenilo zgolj "kopičenje dokazov", ne bi pa vplivalo na odločitev sodišča v konkretnem primeru. Dokazna ocena izpovedb prič in strank torej ni neprepričljiva, nepoštena, nelogična ali arbitrarna, pač pa je razumna in v povezavi z drugimi izvedenimi dokazi, kot bo obrazloženo v nadaljevanju, zadovoljivo pojasnjena. Ob tem pritožbeno sodišče odgovarja še na očitek glede opustitve toženke za postavitve dokaznega predloga za zaslišanje referenta, ki je pri sklenitvi pogodbe sodeloval s tožnikom. V 20. točki obrazložitve je sodišče prve stopnje pravilno ugotovilo, da takšnega dokaznega predloga ni postavila nobena od strank in tega pravilno ni štelo v škodo nobene od njiju. Toženka je namreč svojemu dokaznemu bremenu glede zatrjevanj, da je tožniku podala vse potrebne informacije, s katerimi je razpolagala, zadostila z drugimi dokazi. Prvostopenjsko sodišče torej ni zagrešilo očitanih bistvenih kršitev določb pravnega postopka (8. in 14. točka drugega odstavka 339. člena ZPP), posledično pa tudi ne kršitve ustavnih procesnih jamstev.

20. V zvezi s poslovno politiko toženke pritožnik sodišču prve stopnje očita tudi, da je napačno interpretiralo toženkin reklamni letak "Stanovanje ali stanovanjska hiša so sanje vsakega Slovenca" (priloga A9). Očitek je neutemeljen. Sodišče je pravilno ocenilo, da letak z izborom besed, ki so uporabljene, predstavlja opozorilo, da tveganje pri večvalutnem kreditu nedvomno obstaja. Trditev tožnika, da je ravno ta letak vplival na njegovo konkretno odločitev za sklenitev kreditne pogodbe, pa je neutemeljena tudi zato, ker v povezavi z drugimi izvedenimi dokazi glede obsega pojasnilne dolžnosti, ki je bila v konkretnem primeru opravljena,¹³ upoštevajoč dejstvo, da je toženka reklamirala ugodne večvalutne kredite z "najnižjo stopnjo tveganja", pri katerih je mogoče vsake tri mesece spreminjati valuto, na katero je kredit vezan (torej gre za različne valute, ne le CHF) ter glede na trditveno podlago tožnika, iz konkretne kreditne pogodbe ne izhaja, da bi bila sklenjena (izključno) na podlagi letaka. Na tem mestu pritožbeno sodišče ponovno opozarja na tožnikov kredit z valutno klavzulo v CHF, ki ga je imel pred obravnavanim, ter na vse že obrazloženo glede informiranosti tožnika.

Glede (ne)napovedljivosti gibanja tečaja

21. Pritožbena graja stališča sodišča prve stopnje o nerelevantnosti izdelave grafičnih simulacij konkretne kreditne obveznosti ob upoštevanju različnih tečajev oziroma sprememb tečajnih razmerij, ni utemeljena. Pritožbeno sodišče pritrjuje presoji, da bi bil tak prikaz lahko zavajajoč, ker ne bi temeljil na realnih podatkih. Do teh navedb se je sodišče prve stopnje opredelilo v 49. in 50. točki obrazložitve izpodbijane odločbe. Ob tem pritožbeno sodišče dodaja, da je izdelava različnih simulacij ex post facto videti razumno, medtem ko ex ante, ob dejstvu, da nastop eventualno simuliranih sprememb v danem trenutku ni ne bolj ne manj verjeten, take simulacije k bolj razsodni ali informirani odločitvi posojiljemalcev ne bi prispevale. Kot izhaja iz nadaljnje obrazložitve, je veliko bolj realna predstavitev gibanja tečajnih razlik v preteklosti za približno enako časovno obdobje, kot je predvidena doba odplačevanja kreditne obveznosti, pri čemer je treba kreditnojemalca opozoriti, da gre za pretekla gibanja, brez zagotovil, da bo takšno gibanje enako tudi vnaprej, kar je bilo tožniku v konkretnem primeru tudi pojasnjeno. Toženka je tako tedaj, ko se je sporna kreditna pogodba sklepala, korektno, v skladu s trenutnim stanjem in stanjem za nekaj let nazaj, prikazala gibanje tako vrednosti razmerja CHF proti EUR, kakor tudi gibanje obrestnih mer, ki so pogodbeno določene (graf v prilogi A10).

22. O tem se je v odločbah II Ips 195/2018 in II Ips 137/2018 že izreklo tudi Vrhovno sodišče, ki se je postavilo na stališče, da gre za formalistično zahtevo in da ni mogoče trditi, da bi bila samo na ta način pojasnilna dolžnost pravilno izpolnjena. Podlaga za tako zahtevo ne izhaja niti iz sodbe Sodišče EU v zadevi Andriuc, niti iz Priporočil Evropskega odbora za sistemska vlaganja CERS/2011/1 z dne 21. 9. 2011, ki jih omenja Sodišče EU, iz katerih izhaja (le), da se nacionalnim nadzornim organom in državam članicam priporoča, da od finančnih institucij zahtevajo, da posojiljemalcem dajo ustrezne informacije o tveganjih pri dajanju posojil v tujih valutah, ki bi slednjim morale zadostovati za sprejetje poučenih in preudarnih odločitev ter bi morale vsebovati vsaj to, kako bi na obroke za odplačilo posojila vplivala zelo velika deprecijacija zakonitega plačilnega sredstva države članice, kjer ima posojiljemalec stalno prebivališče, in povečanje tujih obrestnih mer. Konkretnega načina pojasnila torej priporočilo ne opredeljuje. Poleg tega ni mogoče spregledati, da priporočilo govori (le) o informaciji o vplivu velike deprecijacije domače valute na anuitete, zato se pritožba neutemeljeno zavzema za to, da bi banka morala napraviti simulacije o vplivu minimalnih tečajnih sprememb. Opozoriti velja tudi, da omenjeno poročilo ni zavezujoč predpis, datira pa iz leta 2011, medtem ko je bila sporna kreditna pogodba sklenjena (že) leta 2008.

23. Po stališču Vrhovnega sodišča je bistvo sodbe v zadevi Andriuc predvsem v tem, da mora biti stopnja informiranja potrošnikov določene intenzivnosti, ne pa v predpisovanju točnega načina informiranja, npr. z izdelavo grafičnih prikazov in izračunov. Toliko bolj to velja zato, ker tako specifičnih zahtev v času sklepanja sporne kreditne pogodbe nacionalna zakonodaja ni predpisovala. Tak način informiranja v ekstenzivni obliki lahko vodi do točke prezasičenosti z informacijami in s tem omogoča manipulacije in zavajanja. Pretirana skrb za potrošnika po mnenju Vrhovnega sodišča tudi ni v skladu s pojmovanjem posameznika kot razumnega, preudarnega, avtonomnega in svobodnega subjekta, ki je sposoben sprejemati odgovorne ekonomske, življenjske in osebne odločitve, s katerimi oblikuje svoje življenje. Enak učinek kot premajhna skrb za človekovo svobodo in dostojanstvo ima lahko tudi pretirana skrb zanj. Ravnotežje med enim in drugim v posameznem primeru izraža pojasnilna dolžnost, torej mehanizem, ki potrošniku omogoči seznanitev s potrebnimi informacijami, na podlagi katerih bo lahko sprejel

odločitev, ki jo sam oceni kot zase najsprejemljivejšo. Tako se lahko odloči bodisi za tveganje in večje pričakovane koristi (kot v obravnavanem primeru), ali pa za manjše koristi ob manjšem tveganju.¹⁴

24. Pritožbeno sodišče pritrjuje oceni sodišča prve stopnje, da tožniku ni uspelo dokazati, da je imela banka na razpolago več oziroma vse informacije o tem, da je v prihodnosti pričakovati bistveno spremembo tečajnega razmerja CHF/EUR v korist večje vrednosti CHF, pa je te tožniku oziroma na splošno kreditojemalcem zamolčala. Na podlagi dokaznega postopka je zaključilo, da banka ni imela podatkov, za koliko se bo spremenilo tečajno razmerje CHF/EUR in kdaj. Po presoji pritožbenega sodišča je bistveno, da toženka *ex ante*, v trenutku sklepanja sporne kreditne pogodbe, trenutka oziroma obdobja in obsega spremembe valutnega razmerja nikakor ni mogla poznati niti ga s kakršnokoli stopnjo zanesljivosti napovedati ali pričakovati. Kot je navedlo sodišče prve stopnje, takega strokovnega znanja in védenja ni mogoče pričakovati od banke niti ob dejstvu, da gre za profesionalno osebo s strokovnim znanjem na področju financ. Na gibanje tečajev namreč vpliva (pre)več dejavnikov, ki so izven vpliva banke in celo izven vpliva države.

25. Razumen, življenjsko logičen in dokazno podprt je zato sklep sodišča prve stopnje, da zanesljive in natančne napovedi glede obdobja in obsega spremembe valutnega razmerja niso mogoče. Kot izhaja iz obrazložitve odločbe II Ips 195/2018, je nepoznavanje prihodnosti in neobvladovanje dejavnikov, ki vplivajo na realizacijo tveganja v sami naravi tveganja, kar je v obravnavani zadevi potrdila tudi priča B. B.¹⁵ Iz tega pa ne izhaja stališče o popolni nenapovedljivosti gibanja tečaja, kot to zmotno meni pritožba. Za strokovnjake je vpliv določenih dejavnikov gotovo predvidljiv, ne morejo pa predvideti enostranskih ukrepov, kakršen je bil v konkretnem primeru ukrep švicarske centralne banke iz leta 2015, ki je imel največji vpliv na vrednost CHF. Pritožba sicer trdi, da sodišče pripisuje prevelik pomen monetarni politiki švicarske centralne banke in da je do znatne apreciacije CHF prišlo že bistveno pred posegom le-te, že v letu 2008. V zvezi s tem je že Vrhovno sodišče pojasnilo, da so se tako banke kot tudi kreditojemalci vsekakor morali in mogli zavedati valutnega tveganja, kar pa ne pomeni, da je bila uresničitev tveganja napovedljiva z določeno stopnjo natančnosti. Tožniku je bil pred sklenitvijo kreditne pogodbe predložen graf o nihanju tečaja CHF/EUR za zadnjih nekaj let. Že na podlagi tega prikaza, ki je kazal tako padec kot rast CHF, se je moral in mogel zavedati, da ni realno pričakovanje, da bi v naslednjih 20 oziroma 15 letih (kar je bila doba dogovorjenega vračila kredita) vrednost CHF v razmerju do EUR ostala enaka ali zgolj padala, in sicer neodvisno od monetarne politike švicarske centralne banke, torej četudi ta ne bi sprejela ukrepov, ki so imeli na tečaj največji vpliv. Življenjsko verjetno in razumljivo je, da je tožnik sicer upal, da do večjih sprememb tečajev v njegovo škodo ne bo prišlo. Tudi po oceni pritožbenega sodišča pa se je tožnik mogel zavedati, da je tveganje realno in da se lahko v (relativno dolgi) dobi odplačevanja kredita kadarkoli uresniči oziroma, da se v določeni meri najbrž celo bo uresničilo, kar se je naposled, približno sedem let po sklenjeni kreditni pogodbi (od leta 2008 do 2015), tudi res zgodilo. Izrecno je bil tožnik tudi opozorjen, da lahko pride do nihanj vrednosti tečaja CHF proti EUR v času trajanja pogodbe, toženka oziroma njeni uslužbenci pa mu na noben način (ne pisno, ne ustno na razgovorih) niso zagotavljali, da bo takšno (trenutno) stanje trajalo vnaprej in da ne bo nikakršnih sprememb, kar v pritožbi ni prerekano.

26. Zaključek sodišča prve stopnje, da priporočila, ki jih je bankam podala BS v dveh dopisih iz let 2006 in 2007, predstavljajo splošna opozorila glede vzdrževanja bančnih bilanc, potrebnega uravnoteženja njihove lastne

izpostavljenosti valutnim tveganjem in glede dolžnostnega ravnanja bank pri sklepanju kreditnih poslov s kreditorejmalci, ko so kreditne obveznosti dogovorjene z valutno klavzulo, torej na izpolnitev pojasnilne dolžnosti, je skladen s stališčem Vrhovnega sodišča, da gre za splošna opozorila na dolžnosti poslovnih bank, ki niso presegala tistih, izhajajočih iz takrat veljavnih predpisov ter iz načela vestnosti in poštenja.¹⁶ BS je v navedenih dopisih pretežno opozarjala na celovito informiranje potrošnikov o valutnem tveganju.

27. Tudi poročilu BS iz leta 2015, iz katerega naj bi po trditvah tožnika izhajale jasne informacije o povečani stopnji tveganja, ki naj bi mu jih toženka zamolčala in s tem ravnala nepošteno, ne gre pripisati takega pomena, kot to stori pritožba. Vrhovno sodišče je v tu že večkrat izpostavljenih odločbah presojalo, ali je ta dokument res vseboval take informacije, da bi toženka lahko razumno pričakovala, da tožnik – če bi bil z njim seznanjen – ne bi sprejel spornega pogodbenega pogoja oziroma sklenil tovrstne pogodbe. Pritožbena graja, da je v tem delu izostala konkretizirana dokazna presoja, ni utemeljena. Vrhovno sodišče je pritrnilo stališču sodišča druge stopnje, ki ga je to sprejelo v tam obravnavanih zadevah¹⁷, in sicer, da ta dokument nima takega pomena, kot mu ga pripisuje tožnik, temveč gre zgolj za splošna opozorila v zvezi z izpostavljenostjo bank in komitentov tečajnemu tveganju, upošteva, da je bil CHF leta 2005 na nizki ravni in da je bilo pričakovati apreciacijo. Dolgoročno je apreciacija na določeni točki ekonomskega cikla vedno lahko pričakovana, ne pa tudi natančno napovedljiva. Ob tem ni mogoče mimo dejstva, da se konkretnjša kratkoročna napoved BS o apreciaciji za obdobje 2005 - 2007 ni uresničila, saj se je vrednost CHF v tem obdobju (to je pred sklenitvijo sporne kreditne pogodbe) dejansko gibala v nasprotni smeri od napovedane (kar izhaja tudi iz grafa v prilogi A10). Informacija o neuresničeni napovedi bi bila tako za kreditorejmalca brezpredmetna.

28. Upošteva ugotovitev, da je tožnik razumel mehanizem pogodbene določbe in pomen valutnega tveganja ter da se je zavedal možnosti nihanja tečaja (torej tudi možnosti apreciacije CHF), so pritožbene navedbe, da zagotovo ne bi sklenil tovrstne pogodbe, če bi bil seznanjen z dokumenti BS, neutemeljene oziroma se izkažejo kot razumne le ex post facto, ko je do uresničitve rizika dejansko prišlo. Posebej pomembno je tudi to, da je imel tožnik možnost izbire, kakšno kreditno pogodbo bo sklenil. Sam je namreč priznal, da mu je bila ponujena tudi kreditna pogodba v EUR, torej v domači valuti. Sam je trdil in izpovedal, da je bila odločilni dejavnik pri odločitvi za prav takšno pogodbo, kot jo je sklenil, višina obrestne mere in s tem višina obveznosti, poleg trenutno ugodnega tečajnega razmerja med CHF in EUR. Pri tem pritožbeno sodišče ponovno poudarja, da mu zagotovila, da se takšno (trenutno) stanje ne bo spreminjalo, niso bila dana. Na navedene ugotovitve sodišča prve stopnje tudi ne vpliva samo dejstvo možnosti konverzije kreditne pogodbe v EUR-sko, ki jo je imel tožnik na voljo v nadaljnji (ne v sklepni) fazi izpolnjevanja oziroma trajanja pogodbe, zato so pritožbene navedbe v tej smeri v luči obsega pojasnilne dolžnosti v predpogodbeni fazi in v trenutku sklepanja sporne kreditne pogodbe nerelevantne.

Glede strokovnih prispevkov in mnenj

29. V zvezi s povzemanjem člankov oziroma prispevkov T. J. Jordana in raziskav Lenza in Savioza, ki naj bi dokazovale zavedanje toženke o gibanju tečaja CHF/EUR oziroma o spremembi valutnega razmerja v času sklepanja pogodbe, pritožbeno sodišče opozarja, da tožnik (niti v postopku pred sodiščem prve stopnje niti v pritožbenem postopku) ni predložil njihovega overjenega prevoda, zato jih sodišče že iz tega razloga ni moglo

upoštevati. Ne glede na to pa pritožbeno sodišče ugotavlja, da gre za mnenja in raziskave, ki ne vplivajo na dejanske ugotovitve sodišča prve stopnje glede pravno odločilnih dejstev v tem sporu. Odgovor nanje je tako že vsebovan v dosedanji obrazložitvi.

Glede izjave kreditojemalca z dne 26. 5. 2008

30. Neutemeljen je tudi pritožbeni očitke, da je vsebina izjave, ki jo je tožnik podpisal ob podpisu kreditne pogodbe, pomanjkljiva, ker ne vsebuje opozorila o možnosti velike deprecije zakonitega plačilnega sredstva države članice, kot tudi zavajajoča, ker ne omogoča ocene tveganja v povezavi z vplivom anuitetnega načina odplačevanja kredita, ki zaradi odloženega odplačila sorazmernega deleža razdolžnine na račun glavnice lahko poveča kreditno obveznost za bistveno več kot za goli odstotek tečajnega gibanja. V zvezi s tem pritožbeno sodišče pojasnjuje naslednje. Izjava kreditojemalca, da je seznanjen s pomenom valutnega tveganja in z določanjem efektivne obrestne mere, ni obvezni sestavni del kreditne pogodbe, kot je pravilno obrazložilo že sodišče prve stopnje, ampak gre le za dodatno ravnanje banke kot močnejšega sopogodbena v okviru izpolnjevanja njene pojasnilne dolžnosti. Na navedbe glede (ne)zadostnega zavedanja tožnika o možni (tako veliki, majhni ali minimalni) depreciji EUR v razmerju do CHF je bilo že izčrpno odgovorjeno v prejšnjih točkah obrazložitve te odločbe (posebej tudi v 22. točki). Kot je pritožbeno sodišče že večkrat poudarilo, toženka tožnika ni zavedla, še manj vsilila kredita v CHF, zanj se je odločil prostovoljno, več kot očitno zato, ker je bil ob sicer večjem tveganju cenovno v trenutku sklepanja pogodbe bolj ugoden od kredita v EUR, ki mu je bil prav tako (enakovredno) predstavljen. O anuitetnem načinu odplačevanja kredita, kot ga v pritožbi opisuje tožnik, je bil slednji prav tako v zadostni meri obvešččen, in sicer pritožbeno sodišče na tem mestu ponovno izpostavlja, da mu je bil predložen anuitetni načrt (priloga B21), da je toženka tekom izpolnjevanja pogodbe tožnika obveščala o spremembi višine obrestne mere, kakor tudi o spremembi višine vsakomesečne anuitete, ter tudi o spremenjeni vrednosti tečaja (priloge B25 do B39). Valutna klavzula, za katero sta se pogodbenici v sporni pogodbi dogovorili, pa že po svoji naravi (kot že večkrat poudarjeno) predstavlja tveganje za bistveno spremembo medsebojnih obveznosti. Očitek tožnika o zavajajočem ponujanju ("toksičnih") kreditov, po povedanem, tudi po presoji pritožbenega sodišča ni utemeljen.

Sklepno

31. Glede na vse obrazloženo je pravilen zaključek prvostopenjskega sodišča, da je banka v obravnavanem primeru ustrezno (v zadostni meri) in pošteno izpolnila svojo pojasnilno dolžnost in da je pogodbeni pogoji o vračilu kredita v CHF posledično šteti za jasen in razumljiv. Tožnik je bil (dovolj) informiran za sklenitev kreditne pogodbe, kakršno je sklenil, ter je ob vseh informacijah, ki so mu bile podane, moral in mogel pričakovati, da se lahko v času izpolnjevanja kreditne pogodbe kaj spremeni tudi njemu v škodo. Nadaljnja presoja (ne)poštenosti glavnega predmeta pogodbe (tj. ali je sporni pogodbeni pogoji nepošten zaradi bankine nedobrovernosti pri sklepanju pogodbe ali znatnega neravnotežja med pravicami in obveznostmi strank)¹⁸ glede na navedeno v konkretnem primeru ni bila potrebna.

32. Na podlagi navedenega in ker niso podani niti razlogi, na katere pritožbeno sodišče pazi po uradni dolžnosti (drugi odstavek 350. člena ZPP), je pritožbo kot neutemeljeno zavrnilo in potrdilo izpodbijano delno sodbo (353. člen ZPP) ter sklep v izpodbijanem delu (2. točka 365. člena ZPP).

33. Odločitev o pritožbenih stroških se na podlagi 164. člena ZPP pridrži za končno odločbo.

-----

¹ Zakon o pravdnem postopku, Uradni list RS, št. 26/1999 s spremembami, v nadaljevanju ZPP.

² Ustava Republike Slovenije, Uradni list RS, št. 33/1991 s spremembami, v nadaljevanju URS.

³ V nadaljevanju kreditna pogodba.

⁴ Stvarnopravni zakonik, Uradni list RS, št. 87/2002 s spremembami, v nadaljevanju SPZ.

⁵ Na te navedbe je pritožbeno sodišče pritožniku odgovorilo že v razveljavitvenem sklepu z dne 6. 9. 2017.

⁶ Zakon o potrošniških kreditih, Uradni list RS, št. 70/2000 s spremembami, v nadaljevanju ZPotK.

⁷ Obligacijski zakonik, Uradni list RS, št. 83/2001 s spremembami, v nadaljevanju OZ.

⁸ V nadaljevanju Direktiva 93/13/EGS.

⁹ Zakon o varstvu potrošnikov, Uradni list RS, št. 10/1998 s spremembami, v nadaljevanju ZVPot.

¹⁰ Glej II Ips 201/2017, II Ips 195/2018, II Ips 137/2018.

¹¹ Glej točko 27., 29. in 43. izpodbijane odločbe.

¹² Glej 36. točko odločbe.

¹³ Glej zlasti 15. točko obrazložitve te odločbe.

¹⁴ Povzeto po odločbah II Ips 195/2018 in II Ips 137/2018.

¹⁵ Glej 32. točko obrazložitve izpodbijane odločbe.

¹⁶ Glej odločbi II Ips 195/2018 in II Ips 137/2018. V času sklepanja sporne kreditne pogodbe je potrošniške kredite urejal ZPotK, ki pojasnilne dolžnosti bank ni podrobneje urejal, kasnejših sprememb v korist potrošnikov iz ZPotK-1 in ZPotK-2 pa ni mogoče uporebiti retroaktivno.

¹⁷ II Ips 195/2018 in II Ips 137/2018.

¹⁸ Pri čemer pritožbeno sodišče zgolj pripominja, da presoja, ali je bila pojasnilna dolžnost opravljena pošteno, v določeni meri hkrati pomeni že tudi (morebitno nadaljnjo) presojo (ne)poštenosti samega pogodbenega pogoja oziroma glavnega predmeta pogodbe. Glej 54. točko odločbe Vrhovnega sodišča II Ips 195/2018.

Zveza:

RS - Ustava, Zakoni, Sporazumi, Pogodbe

Zakon o pravdnem postopku (1999) - ZPP - člen 184, 184/3, 274, 274/1

Zakon o potrošniških kreditih (2000) - ZPotK - člen 7

Datum zadnje spremembe:

19.11.2019